

TAPANI ROSTEDT
KULTTUURIYMPÄRISTÖPALVELUT HEISKANEN & LUOTO OY

SYSMÄ REKOLANVUORET
TUULIVOIMALAPUISTON
ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2014

Kansikuva: Kuva 1. Tielinjaukset voimalapaikoille ovat yleensä kivistä, lähinnä kalliopohjaista mäntysekametsää. Kuvattu lounaasta.

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	4
2	Inventointialue	4
2.1	Topografia, arkeologisesti potentiaalit alueet ja tutkimushistoria.....	4
2.2	Tutkimusalue historiallisella ajalla	6
3	Inventoinnin esi- ja maastotyöt sekä dokumentointi	6
4	Havainnot	7
5	Tulokset	7
6	Lähteet.....	12
7	Havaitut kohteet.....	13

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo

Taustakartat:

Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 10/2014 aineistoa

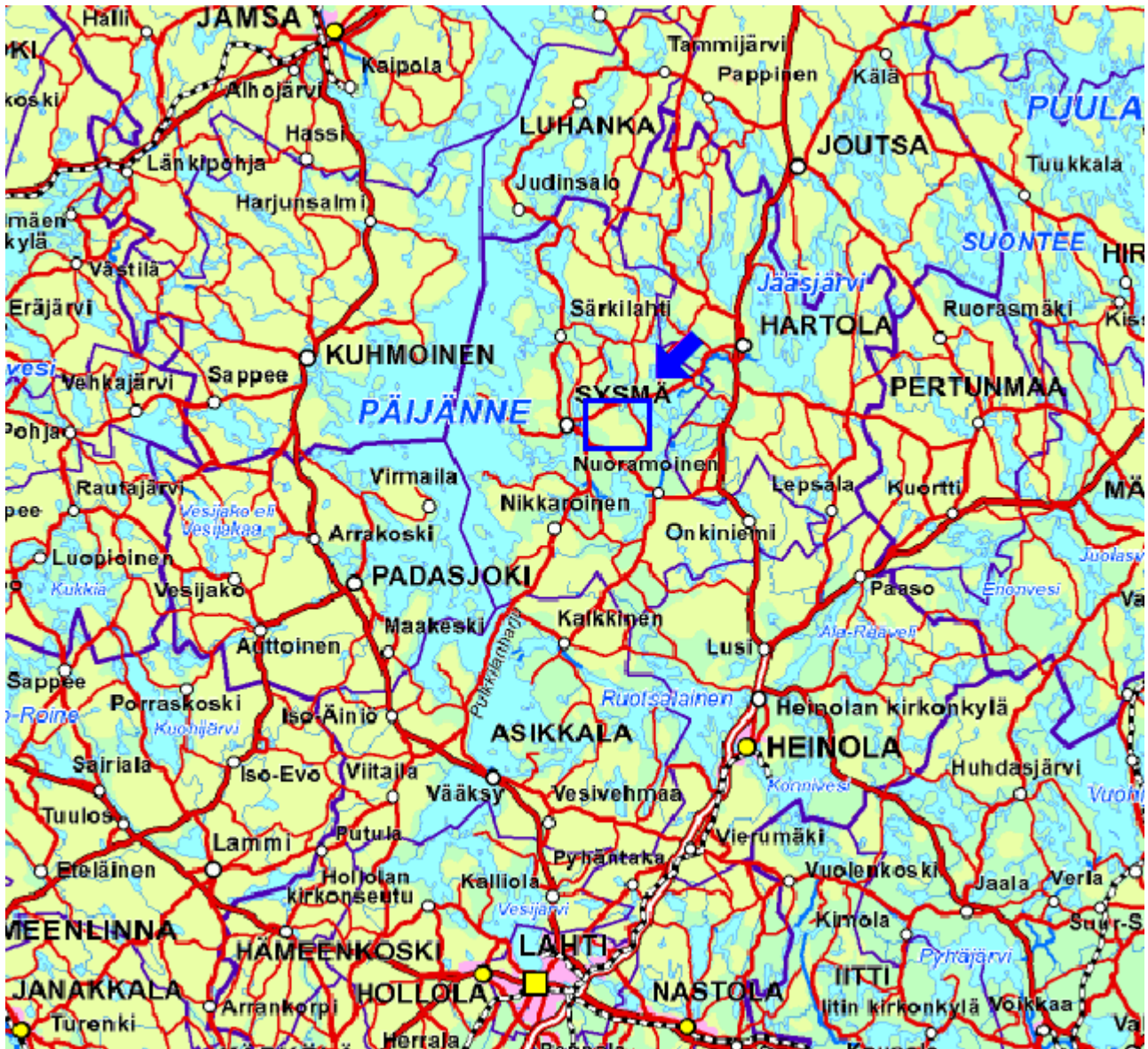
http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

**SYSMÄ REKOLANVUORET
TUULIVOIMALAPUISTON ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2014****TIIVISTELMÄ**

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti syksyllä 2014 arkeologisen inventoinnin Sysmän Rekolanvuorten tuulivoimalapuiston alueella. Inventointi toteutettiin tarkemman asemakaava-suunnitelman tausta-aineistoksi antamaan tietoa alueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. Inventoinnissa tarkastettiin Sysmän Rekolanvuorten alueelle suunniteltujen voimalapaikkojen alueet sekä siihen liittyen voimalapaikoille johtavat mahdolliset tieosuudet. Tämän lisäksi tarkastettiin arkeologisesti potentiaaleja alueita edellä mainittujen alueiden lähellä. Inventoinnin kenttätyöt tehtiin 26.11.2014 ja niistä vastasi arkeologi (FM) Tapani Rostedt. Inventoinnin esi- ja raportointityöhön osallistui (FM) Kalle Luoto. Selvityksessä huomioitiin niin esihistorialliset kuin historiallisenkin ajan muinaisjäännökset, ja sen kustannuksista vastasi OX2. Inventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä Rekolanvuorten yleissuunnitelma-alueella.

ARKISTO-JA REKISTERITIEDOT:

Tutkimuksen laji:	Yleissuunnitelma-alueen arkeologinen inventointi
Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Inventoija:	FM Tapani Rostedt
Kenttätyöaika:	26.11.2014
Peruskartta:	3121 05 ja 3121 06
Inventointialueen sijainti:	ETRS-TM35FIN P: 6817 000 – 6820 000 I: 433 000 – 437 000
Tutkimusten rahoittaja:	OX2
Alkuperäinen tutkimuskertomus:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy, arkisto
Kopiot:	Museovirasto Keski-Suomen maakuntamuseo (digitaalinen versio)
Löydöt:	Ei löytöjä.
Aikaisemmat tutkimukset:	Ei aiempia tutkimuksia.
Tutkimuksen kuvat:	Sysmä Rekolanvuoret, arkeologinen inventointi 2014: 1 – 9 (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistossa)

Kartta 1. Inventointialueen suurpiirteinen sijainti on merkitty kartalle sinisellä neliöllä jota osoittaa sininen nuoli. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 12/2014.

Kartta 2. Yleissuunnitelma-alue, tarkastetut uudet tielinjat ja voimalapaikat merkitty sinisellä. Numerot viittaavat otettujen valokuvien numerointiin. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 12/2014.

1 Johdanto

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti syksyllä 2014 arkeologisen inventoinnin Sysmän Rekolanvuorten yleissuunnitelma-alueella. Inventointi toteutettiin tarkemman asemakaavasuunnitelman tausta-aineistoksi antamaan tietoa alueen arkeologisesta kulttuuri-perinnöstä. Inventoinnissa tarkastettiin Sysmän Rekolanvuorten alueelle suunniteltujen voimalapaikkojen alueet sekä siihen liittyen voimalapaikoille johtavat tieosuudet. Tielinjauksia ei loppuun saakka ollut merkitty suunnitelmakartoille siinä vaiheessa kun kenttätyöt suoritettiin, joten nyt suoritettujen tielinjaustarkastukset ovat arvioita siitä missä linjaukset todennäköisesti tulisivat sijaitsemaan. Mikäli tielinjaukset muuttuvat oleellisesti nyt tarkastetuista, voivat lisätutkimukset olla tarpeen. Tutkimusalueella tarkastettiin myös joitakin arkeologisesti potentiaaleja alueita välittömästi edellä mainittujen alueiden lähellä. Inventoinnin maastotyöt tehtiin 26.11.2014 ja niistä vastasi arkeologi (FM) Tapani Rostedt.

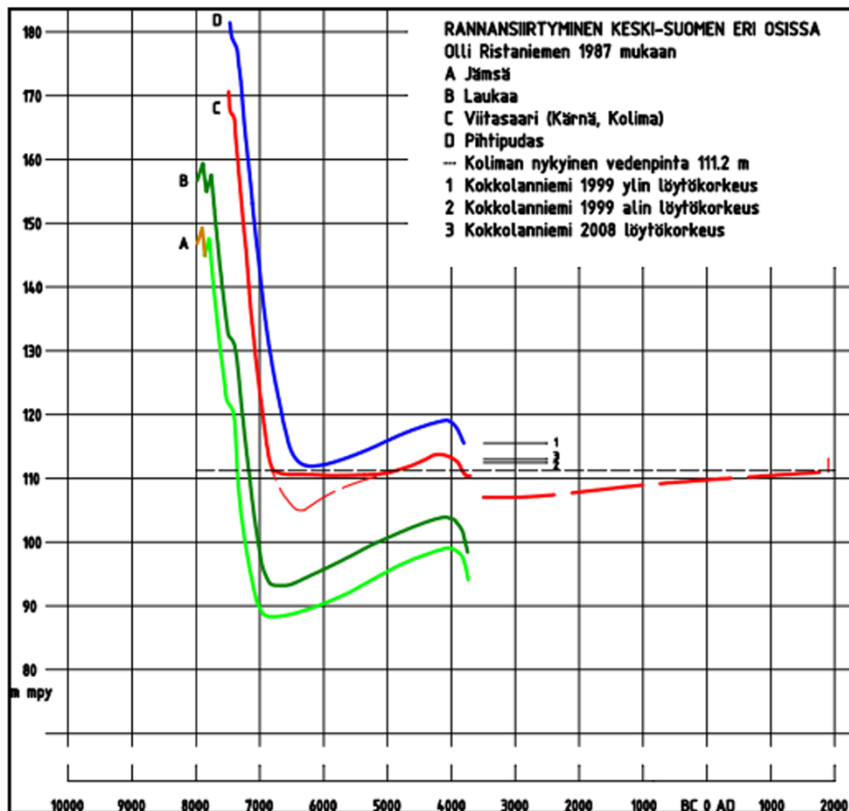
Inventoinnissa keskityttiin etsimään uusia muinaisjäännöksiä muuttuvan maankäytön alueilta, lisäksi tarkastettiin muutamia esityövaiheessa mielenkiintoisilta vaikuttaneita maastonkohtia myös muuttuvan maankäytön alueiden ulkopuolelta. Selvityksessä huomioitiin niin esihistorialliset kuin historiallisenkin ajan muinaisjäännökset, ja sen kustannuksista vastasi OX2.

2 Inventointialue

2.1 Topografia, arkeologisesti potentiaalit alueet ja tutkimushistoria

Sysmän Rekolanvuorten yleissuunnitelma-alue sijaitsee Sysmän asutustaajaman itäpuolella, Joutsjärvestä lounaaseen. Tutkimusalueen pohjoispuolella ovat Lepooskankaan, Tikkanen ja Joutskankaan asuinalueet. Tutkimusalue on maastonmuodoiltaan vaihteleva, pääosin suhteellisen kalliainen, kivinen ja mäntyvaltaisen sekametsän peittämä. Rekolanvuorten yleissuunnitelma-alue sijaitsee korkeustasojen 95 – 140 m mpy välisellä alueella. Selkeitä muinaisrantaterasseja tai -vyöhykkeitä ei tutkittavalla alueella ole havaittavissa.

Sysmän korkeimmat rannat ovat 150m korkeudella nykyisestä merenpinnasta. Päijänne oli viimeisen jääkauden jälkeen osa Yoldiamerta ja myöhemmin Ancylusjärven lahti. Muinais-Päijänne syntyi aikanaan, kun maankohoaminen yhdisti useita järviä alueita toisiinsa noin 7000 eKr. Tämän altaan korkeus oli maksimissaan Muinais-Päijänteeseen pohjois-osassa, noin 125m mpy ja huomattavasti matalammalla etelämpänä. Sysmän ja Kuhmoisten alueella veden maksimikorkeus oli noin 95 m mpy nykyiseen merenpinnan tasoon verrattuna. Saimaalla oli yhteys Päijänteeseen Pohjois-Savossa Pielavedellä, ja molempien järvien vedet laskivat Pohjanlahteen Päijänteeseen luoteisosassa sijainneen lasku-uoman kautta. Tätä Sisä-Suomen suurjärven vaihetta kesti siihen saakka kunnes maankohoaminen katkaisi järvien välisen yhteyden Pielavedellä. Muinais-Päijänteeseen maksimivaihe päättyi noin 5000 eKr. Heinolanharjun puhkeamiseen, jonka jälkeen alueen järvet pääosin laskivat nykyisille tasoilleen. (Jantunen 2004, 68; Ristaniemi 1985, 16 ja liitekartta 2; 1987, 87 ja liitekartta III) Edellä kerrotun perusteella tutkimusalue on ollut vesistön äärellä vain suhteellisen lyhyen aikaa heti jääkauden jälkeen. Nopean maankohoamisen seurauksena alue on suhteellisen nopeasti jäänyt kauemmas silloisista vesistöistä eikä todennäköisesti ole enää sen jälkeen ollut metsästäjä-keräilijöille vakiintuneempaan asumiseen otollista.

Taulukko 1. Maankohoaminen Sysmän pohjoispuolella (Vanhatalo 2008, 3; Ristaniemi 1987, 86 ja liitekartta III)

Alueelta ei tunneta ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä tai arkeologisia irtolöytöjä. Aluetta koskevien esitietojen valossa pidettiin kuitenkin eritoten elinkeinohistoriallisten muinaisjäännösten, kuten esimerkiksi kaskiröykkiöiden ja hiilimiilujen, sekä asutushistoriallisten muinaisjäännösten, kuten rajamerkkien, esiintymistä alueella mahdollisena. Potentiaaleina alueina edellä mainittuja ja muita historiallisen ajan muinaisjäännöksiä ajatellen on pidettävä koko suunnittelualuetta.

Sysmän perusinventointi on tehty ensimmäisen kerran vuonna 1965, jolloin Pentti Koivunen kokosi runsaasti tietoja aiemmin tuntemattomista kohteista. Muista vanhemmista kenttätutkimuksista mainittakoon Matti Huurteen tarkastukset Voipalan, Nuoramoisten sekä Valittulan alueilla.

1990-luvun loppupuolella Sysmän arkeologinen toiminta vilkastui ennen kaikkea paikallisten arkeologian harrastajien toiminnan ansiosta. Innokkaista harrastajista on mainittava erityisesti Pertti Martikainen ja Kalle Lappinen, jotka ovat ilmoittaneet lukuisista ennestään tuntemattomista löytöpaikoista ja kuppikivistä. Tämän seurauksena Lahden Museo on suorittanut alueelle joitakin tarkastuksia sekä Sysmän keskustan kaava-alueen inventoinnin (Poutiainen ja Bilund). Kaava-alueen ulkopuolisia alueita on tarkastanut viimeksi laaja-alaisemmin Sirkka-Liisa Seppälä vuonna 1999. Lisäksi Sysmässä on tehty lukuisia pienempiin alueisiin kohdistuvia arkeologisia tutkimuksia ja tarkastuksia, niistä mainittakoon Antti Bilundin Nuoramoisten ja Onkilahden kylien inventointi 1999 sekä Timo Jussilan ja Hannu Poutiaisen suorittama rantakaavainventointi 2004.

2.2 Tutkimusalue historiallisella ajalla

Inventointialueella ei tiedetä sijainneen kiinteää asutusta historiallisella ajalla. Aluetta kuvaavassa pitäjänkartassa alue on metsää.

Kartta 3. Ote pitäjänkartasta. Sen perusteella tutkittava alue on pitkään ollut korpimetsää.

3 Inventoinnin esi- ja maastotyöt sekä dokumentointi

Inventoinnin esityövaiheessa tutustuttiin alueen historialliseen kartta-aineistoon Kansallisarkistossa sekä Kansallisarkiston digitaaliarkistossa. Esityövaiheessa tarkasteltiin myös muinaisjäännösrekisterin tietoja koskien alueen lähistön kiinteitä muinaisjäännöksiä ja tutustuttiin alueen tutkimushistoriaan. Alueen esihistoriaan ja historiaan tutustuttiin paikallishistoriateoksien avulla (Jokipii 2000; Manninen et al. 2008; Markkanen 1983). Arkeologisesti potentiaaleja alueita ei pystytty hahmottamaan Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistosta, sillä nyt tutkitulta alueelta ei ollut saatavilla tarvittavaa tietoa.

Inventoinnin kenttätöitä tehtiin yhden kenttätöypäivän aikana 26. marraskuuta 2014. Inventoinnissa tarkastettiin tuulivoimaloiden sijaintipaikat (7 kpl) ja niihin mahdollisesti johtavat uudet tielinjaukset. Inventoinnissa huomioitiin niin esihistorialliset kuin historiallisenkin ajan muinaisjäännökset. Inventointimetodina oli kentällä käytössä pääasiassa silmänvarainen havainnointi. Myös tuulienkaatoja ja muita pintamaastaan rikkoutuneita maastonkohtia tarkasteltiin. Tarvittaessa arkeologisesti mielenkiintoisiin kohtiin oli myös varauduttu kaivamaan koekuoppia. Muuttuvan maankäytön alueiden ulkopuolella, mutta silti lähistöllä sijainneita alueita tarkastettiin siltä osin kun arkeologisesti koettiin tarpeelliseksi. Lähinnä tarkastettiin voimalapaikat sekä niille johtavat tielinjaukset lähiympäristöineen koko tutkimusalueella.

Havainnot ja inventoinnin kulkua dokumentoitiin sanallisen kuvauksen lisäksi ottamalla digitaalivalokuvia ja paikantamalla tehdyt havainnot satelliittipaikanninta (tarkkuus +/- 2 - 5 m)

käyttäen. Koordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN -tasokoordinaatteina. Jälkityövaiheessa digitaalivalokuvat luettelointiin Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n.

4 Havainnot

Suunnittelualueen muuttuvan maankäytön alueet tarkastettiin maastossa autolla ja tarvittaessa jalkaisin liikkuen. Inventointialueen havaittiin olevan suurimmaksi osaksi suhteellisen kivistä, pääosin kalliopohjaista mutta osin myös soistuvaa.

Maastotarkastuksen yhteydessä kiinnitettiin erityistä huomiota mahdollisuuteen löytää alueelta historiallisia rajamerkkejä. Mahdollisilta tielinjauksilta tai voimalapaikoilta ei kuitenkaan havaittu mitään selkeitä merkkejä ihmistoiminnasta yhtä kotikäyttöön tarkoitettua louhosta ja rajamerkkiä lukuun ottamatta.

Rekolanvuorten tuulivoimalapuiston arkeologisessa inventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä tai muista arkeologisista kohteista. Kaikki tielinjauksiksi sopivat alueet sekä tuulivoimalapaikat tarkastettiin vähintään silmänvaraisesti, paikoitellen tehtiin arkeologisesti otollisille paikoille myös lapionpistoja.

5 Tulokset

Sysmän Rekolanvuorten tuulivoimalapuistossa ei havaittu merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä tai muista arkeologisista kohteista. Maastotarkastuksen perusteella aluetta ei voida pitää potentiaalisena muinaisjäännösalueena.

Turussa 10.12.2014

Tapani Rostedt
FM, arkeologi
Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy

Kalle Luoto
FM, arkeologi
Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy

Kuva 2. Voimalapaikat ovat yleensä kivisiä ja/tai kalliopohjaisia . Kuvattu koillisesta.

Kuva 3. Tielinjausta kalliopohjaisessa mäntysekametsässä. Kuvattu kaakosta.

Kuva 4. Voimalapaikka kalliopohjalla hakatussa mäntysekametsässä. Kuvattu lännestä.

Kuva 5. Tielinjausta sammaleisessa osin soistuvassa kuusisekametsässä. Kuvattu idästä.

Kuva 6. Voimalapaikka kalliopohjaisessa mäntysekametsässä. Kuvattu idästä.

Kuva 7. Voimalapaikka kalliopohjaisessa mäntysekametsässä. Kuvattu idästä.

Kuva 8. Voimalapaikka kalliopohjaisessa mäntymetsässä. Kuvattu luoteesta.

6 Lähteet

Painamattomat lähteet:

Bilund, Antti 1999. Sysmä, Nuoramoisten ja Onkiniemen kylät. Arkeologinen inventointi. Museoviraston arkeologinen keskusarkisto.

Jussila, Timo ja Poutiainen, Hannu 2004. Sysmä. Kaava-alueen inventointi. Museoviraston arkeologinen keskusarkisto.

Poutiainen, Hannu ja Bilund, Antti 1999. Sysmä. Keskustan kaava-alueen arkeologinen inventointi. Alkuperäinen raportti Lahden kaupunginmuseon arkistossa, kopio Museoviraston arkeologisessa keskusarkistossa.

Seppälä, Sirkka-Liisa 1999. Sysmä. Esihistoriallisten kiinteiden muinaisjännösten inventointi. Keskustan kaava-alueen ulkopuoliset kohteet. Museoviraston arkeologinen keskusarkisto.

Vanhatalo, Simo 2008. Viitasaari Kokkolanniemi. Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus. Museoviraston arkeologinen keskusarkisto.

Painetut lähteet:

Jantunen, Tuija 2004. Muinais-Itämeri. Jääkaudet (toim. Marjatta Koivisto). Porvoo, 63-68.

Jokipii, Mauno 2000 (toim.). Keski-Suomen historia 1. Jyväskylä.

Niukkanen, Marianna 2009. Historiallisen ajan kiinteät muinaisjännökset, tunnistaminen ja suojele. Museoviraston Rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3. Helsinki.

Ristaniemi, Olli 1985. Keski-Suomen muinaisrannat. Keski-Suomen seutukaavaliitto. Julkaisu 73, sarja B. Jyväskylä.

Ristaniemi, Olli 1987. Itämeren korkein ranta ja Ancyclusraja sekä Muinais-Päijänne Keski-Suomessa. Turun yliopiston julkaisuja C 59. Turku.

Digitaaliset lähteet:

Museovirasto, Kulttuuriympäristö rekisteriportaali, Muinaisjännösrekisteri.

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_default.aspx (12/2014)

Museovirasto, Kulttuuriympäristö rekisteriportaali, Hankerekisteri.

<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx> (12/2014)

Museovirasto, Kulttuuriympäristö rekisteriportaali, Kulttuuriympäristön tutkimusraportit/ arkeologia.

<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx> (12/2014)

Digitaaliset kartat:

Pitäjänpitää. Sysmä 3121 05+06. Kansallisarkisto: Maanmittaushallitus > Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma) > Pitäjänkartasto > Sysmä (3121 05 + 06)
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=6274198> (10.12.2014)

7 Havaitut kohteet**1. Rekolanvuoret**

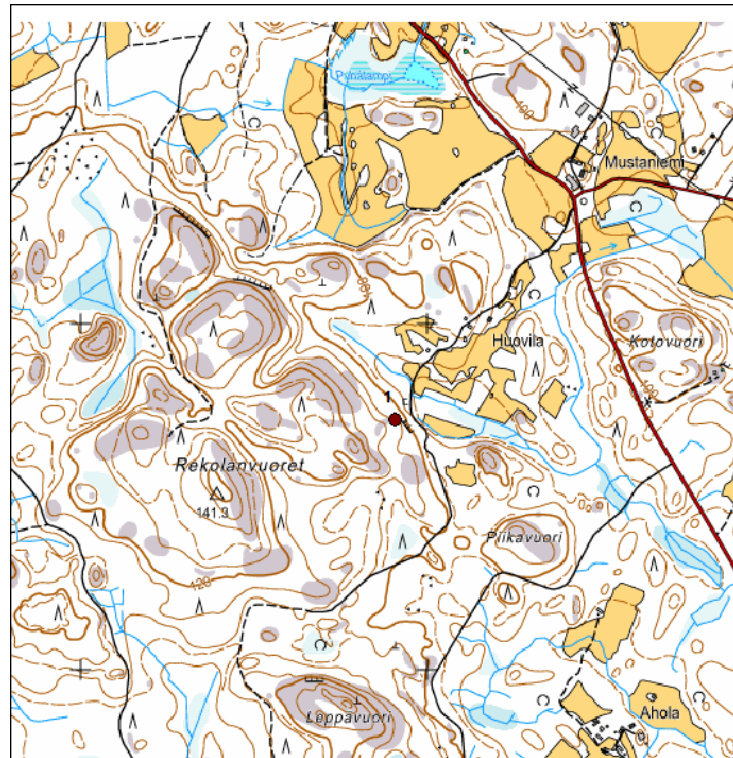
Nimi:	Rekolanvuoret
Kunta/kaupunginosa/tila	Sysmä Rekolanvuoret
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen, 1900-luku (?)
tyyppi/tyypin tarkenne	kivirakenteet/ kalliolouhokset
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	P: 6818 711
I:	I: 436 895
Z/m.mpy	106 m mpy
Koord.selite	kalliolouhoksen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Sysmän kirkosta 7,7 km itään.
Peruskartta:	3121 06
Aiemmat tutkimukset:	Ei aiempia tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei aiempia löytöjä.

Kohteen kuvaus:

ETRS-TM35FIN-tasokoordinaattien P: 6818 711, I: 436 895 osoittamassa kohdassa, Rekolanvuorten länsirinteellä, havaittiin kalliolouhos joka on kooltaan 5 x 3m ja syvyydeltään 0,4-0,8m. Ilmeisesti kyseessä on suhteellisen nuori louhos, josta on otettu kiviainesta kotikäyttöön tai läheisen metsäautotien pohjustukseen. Sen välittömässä läheisyydessä havaittiin myös muita epämääräisempiä kaivantoja, jotka todennäköisesti liittyvät samaan toimintaan. Vanhoissa kartoissa ei paikasta ole mitään merkintöjä.

Havainto-olosuhteet: Hyvät.

Luokitusehdotus: Muu kohde. Suhteellisen nuori kalliolouhos ei ole lain suojaama muinaisjäännös, mutta se tulisi kuitenkin huomioida suunnittelussa osana alueen asutushistoriaa. Louhos on vaarassa vaurioitua, jos Huovilan metsätieltä lounaaseen suunniteltu tielinjaus toteutuu.

Kartta 3. Rekolanvuorten kalliolouhoksen sijainti.

Kuva 9. Kalliolouhos Huovilan metsäautotien länsipuolella. Kuvattu etelästä.

Liite 1. Sysmä Rekolanvuoret tuulivoimalapuiston arkeologinen inventointi 2014.**Digitaalikuvaluettelo.**

Kuvannut Tapani Rostedt 2014.

Kuvat on arkistoitu Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon.

Kuva   Aihe

1. Tielinjaukset voimalapaikoille ovat yleensä kivistä, lähinnä kalliopohjaista mäntysekametsää. Kuvattu lounaasta.
2. Voimalapaikat ovat yleensä kivisiä ja/tai kalliopohjaisia . Kuvattu koillisesta.
3. Tielinjausta kalliopohjaisessa mäntysekametsässä. Kuvattu kaakosta.
4. Voimalapaikka kalliopohjalla hakatussa mäntysekametsässä. Kuvattu lännestä.
5. Tielinjausta sammaleisessa osin soistuvassa kuusisekametsässä. Kuvattu idästä.
6. Voimalapaikka kalliopohjaisessa mäntysekametsässä. Kuvattu idästä.
7. Voimalapaikka kalliopohjaisessa mäntysekametsässä. Kuvattu idästä.
8. Voimalapaikka kalliopohjaisessa mäntymetsässä. Kuvattu luoteesta.
9. Kalliolouhos Huovilan metsäautotien länsipuolella. Kuvattu etelästä.